

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казакхстанская медицинская академия»
«Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология» кафедрасы		044-41/
«Фармацевтикалық демеу» дәріс кешені		14 беттің 1 беті

ДӘРІС КЕШЕНІ

Пәні:	Фармацевтикалық демеу
Пән коды:	FD 4202
БББ атауы және шифрі	6B10106 «Фармация»
Оқу сағаты / кредит көлемі	90/3 кредит
Оқу курсы мен семестрі	4/7
Дәріс көлемі:	5

Шымкент, 2024

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ  SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 2 беті

Дәріс кешені " Фармацевтикалық демеу " жұмыс оқу бағдарламасына сәйкес әзірленген және кафедра мәжілісінде талқыланды.

Хаттама № 11 « 10 » 06 2024ж.

Кафедра меңгерушісі, ф.ғ.к., профессор м.а.



Токсанбаева Ж.С.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология» кафедрасы		044-41/
«Фармацевтикалық демеу» дәріс кешені		14 беттің 3 беті

№1 ДӘРІС

1. ТАҚЫРЫБЫ : Фармацевтикалық қызмет тұтынушыларға қызмет көрсету ережелері

2. Мақсаты : Фармацевтикалық қызмет тұтынушыларына қызмет көрсету ережелеріне оқыту Дәріс тезистері:

Сатып алушы сауда залында пайда болған кезде маман кеңес беру және тауарды табу мен таңдауда көмек көрсету үшін өзінің жұмыс орнын алуы тиіс. Клиентті назарсыз қалдыруға, оны маманды іздеуге мәжбүрлеуге болмайды.

Тауарды орналастыру, витриналарды ресімдеуді - клиенттерге сапалы қызмет көрсету үшін зиян келтірмей жүзеге асырудағы басты міндет болып табылады. Клиенттермен және әріптестермен қарым-қатынаста тыныш, құрметпен, мейірбан реңкті қолдану, қызметкерлермен "айқайлап" қолданбау. Сондай-ақ сатып алушыларға қызмет көрсетумен байланысты емес жұмыс, тұрмыстық, Фирмаішілік, жеке мәселелерді шешу өндірістік үйжайларда (сауда залында емес) жүзеге асырылады. Әріптестермен қарым-қатынас жасау үшін маманның клиентпен диалогын үзбеуге, ал сатып алушымен әңгімелесу аяқталғаннан кейін залда клиенттер болмаған жағдайда қажетті ақпаратты хабарлауға.

Егер маман күрделі, ерекше емес жағдайлар туындаған кезде қиындықтарға тап болса, ол әріптестерін немесе дәріхана меңгерушісін тартуға тиіс. Жағымсыз клиенттермен (агрессивті, ашуланшақ) жанжалды жағдайларды шешу үшін оны меңгеруші кабинетіне шақыру қажет. Барлық даулы жағдайларды дәріханаға келушілер үшін зиян келтірмей шешу қажет. Өндірістік қақтығыстарды тек өндірістік үй-жайларда ғана шешуге болады.

Клиенттерге қызмет көрсету сапасы мен жылдамдығы басым міндет болуы тиіс. Дәріханаға келу, мамандарды ауыстыру, тауарды қабылдау және басқа да бизнес-ережелерді орындау тәртібі мамандардың жұмыс кестесін жасау кезінде ескерілуі тиіс. Егер қызмет көрсету жылдамдығы төмен болса, бір тағылымдамадан өтушіні кассаға қалдыруға болмайды. Клиенттерге: препараттарды сақтау орындарын білмеу; препаратты білмеу (проблема бойынша кешенді емдеу); компьютерді және арнайы бағдарламаларды тез пайдалана алмау салдарынан баяу қызмет көрсетуге болмайды.

Егер маман кассасы тастап кету алдында, ол кассалық аймаққа "Техникалық үзіліс" тақтайшасын болмаған уақытын көрсете отырып, немесе "Басқа кассаға өтуіңізді өтініміз" тақтайшасын, залында жұмыс істейтін кем дегенде бір кассаны шартымен және кезекте кемінде екі адам қоюға тиіс. Сауда залында клиенттердің ең аз саны болған кезде қызметкерлер түскі ас керек. Жұмыс орнында тамақ ішуді болдырмау қажет.

Медициналық өкілдермен сөйлесуді дәріхана меңгерушісі немесе кеңесші маркетинг бөлімінің рұқсатымен ғана жүргізуге тиіс. Медициналық өкілдер маркетинг бөлімінің жазбаша рұқсатымен (Ақпараттық хат) дәріхананың (фармацевтердің, провизорлардың) мамандарын препараттардың ерекшеліктері бойынша тек сатып алушылар болмаған жағдайда ғана (қызмет көрсетуге кедергі келтірмеуге) хабардар ете алады. Медицина өкілдеріне бөлінетін орташа уақыт-күніне 2-3 минут.

Қарым-қатынас этикасын сақтау: сауда залында клиенттерді, дәрігерлерді және олардың мақсатын, медициналық өкілдерді, бәсекелестерді, әріптестерін және басшыларды (олардың сыртқы түрі, мінез-құлқы, сатып алу) талқыламау.

Ішкі (коммерциялық) ақпаратты, оның ішінде маркетинг бөлімінің рұқсатымен келетін басқа адамдарға, медицина өкілдеріне таратуға тыйым салынады. Мысалы, ұйым қызметкерлері

ONTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/	
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 4 беті	

болып табылмайтын тұлғаларды ұйымның басымдықтары туралы хабардар ету, құжаттарды, әдістемелік нұсқаулықтарды және т.б. басып шығару және пайдалануға беру.»

Техникалық персонал сауда залындағы ылғалды жинауын залдағы келушілердің ең аз саны болған кезде ластануына қарай іс-шараларды, яғни ылғал жинауды жүзеге асыру қажет.

4. Иллюстрациялық материал: – слайды в программе Microsoft Office Power Point

Әдебиет:

Негізгі

- 1 Фармацевтикалық демеу: оқу құралы / Н. Ж. Орманов [ж. б.]; ОҚМФА. - ; ОҚМФА циклдік-әдістемелік кеңесінде бекітілген. - Шымкент : "RISO", 2013.
- 2 Фармацевтическая опека: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов [и др.] ; ЮКГФА. - ; Учеб.-методическое пособие утв. на ЦМС ЮКГФА. - Шымкент : ЮКГФА, 2013.

Қосымша

- 1 Шертаева , К. Д. Фармацевтическое консультирование [Текст]: учеб. пособие / К. Д. Шертаева 6 Г. Ж. Умурзакова, К. Ж. Мамытбаева ; М-во здравоохранения РК; ЮКГФА. - Шымкент: Жасұлан, 2013.
- 2 Фармакология антимикробных средств : учеб.пособие / Т. А. Муминов. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2016.
- 3 Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
- 4 Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электрондық ресурстар:

1. «Студенттік кеңесші» (GEOTAR баспасы), ол барлық пәндер бойынша заманауи оқу әдебиеттеріне толық мәтінді қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Қол жеткізу сілтемесі: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
2. ОҚМА Репозиторийі <http://lib.ukma.kz/repository/>
3. Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана <http://rmebrk.kz/>
4. «Aknurpress» сандық кітапхана <https://aknurpress.kz/login>
5. «Заң» нормативтік-құқықтық актілер базасы <https://zan.kz/ru>
6. «Параграф Медицина» ақпараттық жүйесі <https://online.zakon.kz/Medicine/>
7. Thomson Reuters (Web of science) www.webofknowledge.com
8. ScienceDirect <http://www.sciencedirect.com/>
9. Scopus<https://www.scopus.com/>

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы):

1. Медициналық өкілдерімен келіссөздер қалай жүргізіледі?
2. Сауда залында күрделі жағдайлар туындаған кезде фармацевт не істеу керек?

№2 ДӘРІС

1. ТАҚЫРЫБЫ: алу органдарының ауруларын симптоматикалық емдеу және алдын алу кезіндегі фармацевтикалық демеуі

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
«Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология» кафедрасы		044-41/
«Фармацевтикалық демеу» дәріс кешені		14 беттің 5 беті

2. Мақсаты: Асқорыту және тыныс алу органдары ауруларының симптомдары мен синдромдарында (тамақтың ауруы, ринит, жөтел, қызба) қолданылатын дәрілік заттарды қолдану кезінде фармацевтикалық демеу жасауға үйрену.

3. Дәріс тезистері:

Іш қату — *obstipatio*) - жеке физиологиялық нормамен салыстырғанда немесе ішектің жүйелі түрде жеткіліксіз босатылуы бойынша дефекация (48 сағаттан артық) актілері арасындағы интервалдардың ұлғаюынан көрінетін ішек қызметінің бұзылуы. 2-3 күнде 1 рет ішектің үнемі босатылуы-физиологиялық норманың ықтимал нұсқасы, сондықтан нәжістің мұндай кідіруі ағзаға қауіп төндірмейді және іш қату болып табылмайды.

Іш қатуды симптоматикалық емдеу үшін препараттарды қолдану кезіндегі фармацевтикалық демеу)

- Іш жүргізетін дәрілерді аш қарынға тағайындаңыз.
- Әлсіздікті ұзақ қабылдағанда гипокалиемия дамиды, сондықтан әлсіздікті қабылдауды калий препараттарын қабылдаумен үйлестіру ұсынылады.
- Құрамында антрагликозидтер бар әлсіз, қабылдағаннан кейін 8-12 сағаттан кейін әрекет етеді, сондықтан оларды ұйқыға дейін кешке қабылдау ұсынылады.
- Құрамында антрагликозидтер бар әлсіз іш қату кезінде қолданбайды, себебі олар тоқ ішектің ауыруын тудыруы мүмкін.
- Антрахинон гликозидтері анасының сүтіне өтеді, сондықтан олар бар препараттарды емізетін аналарға тағайындауға болмайды.
- Антрагликозидтер тобындағы әлсіз препараттармен ұзақ уақыт қолдануға болмайды.
- Антрахинон туындылары тобындағы әлсіз несептің қышқыл реакциясы кезінде оны қарқынды сары түске, сілтілі жағдайда — қызыл түске бояй алады.
- Емшек жасындағы балалардың Натрий пикосульфаты тиімсіз.
- Вазелин майын ұзақ қолданғанда май еритін витаминдердің (А және D) сіңуі төмендейді және асқазан-ішек жолында қатерлі ісіктердің пайда болу қаупі артады.
- Лактулозаның әлсіз препараттарын кіші және орта жастағы балаларға тағайындауға болады.
- Лактулозды ішектің жіті қабыну аурулары бар науқастарға қабылдамаған жөн.

Қышыма — *pruritis*) - эпигастральды аймақта және кеуденің артындағы күйіп қалу сезімі, ауыздағы қышқыл дәмі бар.

Күйдірудің пайда болуы асқазан ішіндегісінің қышқылдығының жоғарылауымен және оның өңештің төменгі бөліміне түсуімен байланысты.

Асқазан-ішек жолдарының нақты, Елеулі ауруларының белгісі ретінде, сондай-ақ диспепсия көріністерінің бірі немесе дербес симптомы болуы мүмкін.

Күйдіруді (антацидтерді) симптоматикалық емдеу үшін препараттарды қолдану кезіндегі фармацевтикалық демеу)

- Барлық антацидтер тек ауызша қабылданады — күйік пайда болғанда немесе тамақтан кейін 1 сағаттан кейін.
- Дәрілермен өзара әрекеттесуін болдырмау үшін антацидтерді басқа препараттарды қабылдағаннан кейін 2 сағат бұрын немесе 2 сағаттан кейін қолдану керек.
- Құрамында алюминий бар антацидтік препараттар ішке бейімділік кезінде, құрамында магний бар — іш қатуға бейімділік кезінде көрсетіледі.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	
 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 6 беті

- Бірінші буын фосфор қышқылының алюминий тұзы негізіндегі антацидтер (фосфалюгель, компенсан, пенсамар) емдік әсерді баяу көрсетеді.
- Барлық алюминий бар антацидтер фосфордың сінуін бұзады, ол алюминий фосфатының ерімейтін тұзын түзеді. Клиникалық бұлшықет әлсіздігімен, әлсіздікпен, остеопорозбен көрінеді.
- Препаратты артық қолдану салдарынан ағзадағы алюминий құрамының артуы энцефалопатияны (сөйлеудің бұзылуы, бұлшық ет тартылуы, құрысулар), ал одан әрі әлсіз болуы мүмкін.
- Сіңірілмейтін антацидтерді пайдаланған кезде алюминий артық болуы бүйрек түйнектерінде жинақталады, бұл бүйрек жеткіліксіздігінің дамуына әкелуі мүмкін.
- Сіңірілмейтін антацидтер кейбір дәрілік препараттардың сінуін тежейді: тетрациклин, норфлоксацин, жүрек гликозидтері, кортикостероидтар.
- Сіңірілетін антацидтерді қабылдау "рикошета" феноменімен жиі жүреді — бастапқы бейтараптандырғыш әсерден кейін тұз қышқылының секрециясының қайта жоғарылауы.
- Үлкен дозаларда сіңірілетін антацидтер жүйелі метаболикалық реакциялар — алкалоз және сүт қышқылды синдром тудыруы мүмкін.

Тыныс алу органдарының аурулары халықтың барлық топтарының арасында жиі кездеседі.

Тыныс алу мүшелерінің аурулары кезінде жиі кездесетін шағым жөтел болып табылады.

Жөтелге қарсы дәрілердің фармацевтикалық демеуі

- Құрамында кодеин, декстрометорфан, бутамират бар жөтелге қарсы препараттарды жүктілік және лактация кезеңінде, 2 жасқа дейінгі балаларға қолдануға болмайды.
- Құрамында кодеин, декстрометорфан, бутамират бар жөтелге қарсы препараттар көп дозаларды қабылдағанда немесе ұзақ уақыт бойы пайдаланғанда ОЖЖ-ның тежелуіне және тыныс алуына әкелуі мүмкін.
- Оксаладин, бутамират және әсіресе декстрометорфан бар препараттар әлсіздік, ұйқышылдық, бас айналу тудыруы мүмкін. Бұл препараттарды жүргізушілер мен жоғары назарды талап ететін басқа да кәсіптердің адамдарына қолдануға болмайды.
- Оксаладин, бутамират, декстрометорфан және әсіресе кодеин бар препараттарды ОЖЖ-ның тежелу және тыныс алу қаупінің жоғары болуына байланысты алкогольмен біріктіруге болмайды.
- Үлкен дозаларды қабылдаған кезде бутамираты бар препараттар құсу, диарея, АҚ төмендеуі, ал аса ауыр жағдайларда — ОЖЖ айқын түрде тежелуі мүмкін.
- Глауцин гидрохлориді бар препараттар балаларда қолданғанда артериялық қысымның төмендеуіне әкелуі мүмкін
- Рибоксин таблеткаларын шайнамай жұту керек-әйтпесе, ауыз шырышты қабығы мен жұтқыншақтың сезімталдығын жоғалту мүмкін.
- Рибоксинді қабылдағанда ауыз бен жұтқыншақта құрғау болуы мүмкін.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ		SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/	
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 7 беті	

Либексин қабылдау артериялық қысымы төмен адамдарға ұсынылмайды

Қақырық түсіретін құралдардың фармацевтикалық демеуі

- Жөтел рефлексті тежейтін препараттармен (кодеин, тусупрекс, глауцин және т.б.) және қақырықты қоюлататын гистаминолитикалармен (димедрол, пипольфен және т. б.) біріктіруге болмайды.
- Қақырық түсіретіндерді қабылдаған кезде науқастың ағзасын сусыздандыратын препараттарды (несеп айдайтын, ішетін және т.б.) тағайындамау керек.
- Рефлекторлы әсер ететін қақырық түсіретін препараттар (термопсис, терпингидрат, истод, алтей, ликорин) дозадан асқан кезде құсу тудыруы мүмкін, асқазан ауруларында (гастрит, ойық жара ауруы) қолдануға болмайды.
- Қақырық түсіретін препараттарды көп сілтілі ішумен ішу керек. Физиологиялық шығындардың орнын толтыру үшін 1,5–2 л сұйықтықтың физиологиялық нормасына қосымша ішу ұсынылады.
- Қақырық жатқан науқастарға тағайындау ұсынылмайды .
- Қақырық түсіретін дәрілердің клиникалық әсері, әдетте, емнің 6-7 күнінен ерте емес.
- Қақырықтың бөлінуі және жөтел қақырықтың алғашқы 2-3 күнінде күшеюі мүмкін: бұл құбылыстар препараттың тиімділігін көрсетеді (керісінше емес)
- Құрамында йодидтер (калий йодид, натрий йодид) бар препараттарды артық дозалау немесе ұзақ қабылдағанда йодизм пайда болуы мүмкін: ринит, есекжем, Квинке ісінуі; гипертиреоз — тахикардия, тремор, жоғары козу, ұйқысыздық, диарея (40 жастан асқан адамдарда).
- Құрамында йодидтер бар препараттар (калий йодид, натрий йодид), жүктілік кезінде, жіті қабыну процестерінде, қалқанша безінің ауруларында қолдануға болмайды.
- Жіті қабыну процесі болған жағдайда өсімдік тектес қақырық препараттары қолайлы.

Өсімдік қайнары мен тұнбалары (мия, алтея тамыры, өгей шөп, анис, фенхель, шопан) тек қақырық әсерімен ғана емес, сонымен қатар құрамында микроэлементтер, витаминдер мен биогенді стимуляторлар есебінен зақымдалған шырышты бронхтардың регенерациясына ықпал етеді.

4. Иллюстрациялық материал: –Microsoft Office Power Point бағдарламадағы слайдтар

5. Әдебиет:

Негізгі

1. Фармацевтикалық демеу: оқу құралы / Н. Ж. Орманов [ж. б.]; ОҚМФА. - ; ОҚМФА циклдік-әдістемелік кеңесінде бекітілген. - Шымкент : "RISO", 2013.
2. Фармацевтическая опека: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов [и др.] ; ЮКГФА. - ; Учеб.-методическое пособие утв. на ЦМС ЮКГФА. - Шымкент : ЮКГФА, 2013.

Қосымша

1. Шертаева , К. Д. Фармацевтическое консультирование [Текст]: учеб. пособие / К. Д. Шертаева б Г. Ж. Умурзакова, К. Ж. Мамытбаева ; М-во здравоохранения РК; ЮКГФА. - Шымкент: Жасұлан, 2013.
2. Фармакология антимикробных средств : учеб.пособие / Т. А. Муминов. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2016.
3. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

ONTUSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ  SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 8 беті

4. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электрондық ресурстар:

1. «Студенттік кеңесші» (GEOTAR баспасы), ол барлық пәндер бойынша заманауи оқу әдебиеттеріне толық мәтінді қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Қол жеткізу сілтемесі: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
2. ОҚМА Репозиторийі <http://lib.ukma.kz/repository/>
3. Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана <http://rmebrk.kz/>
4. «Aknurpress» сандық кітапхана <https://aknurpress.kz/login>
5. «Заң» нормативтік-құқықтық актілер базасы <https://zan.kz/ru>
6. «Параграф Медицина» ақпараттық жүйесі <https://online.zakon.kz/Medicine/>
7. Thomson Reuters (Web of science) www.webofknowledge.com
8. ScienceDirect <http://www.sciencedirect.com/>
9. Scopus <https://www.scopus.com/>

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы). :

1. Жөтелге қарсы дәрілік препараттардың қолдануға берілетін ұсыныстар?
2. Йодтың қақырықты түсіру препараты ретінде қолданудағы қарсы көрсітімдері қандай?

№3 ДӘРІС

1. **ТАҚЫРЫБЫ:** Симптоматикалық фармацевтикалық көмек жүрек-тамыр және жүйке жүйесінің ауруларын емдеу.

2. **Мақсаты:** жүрек-тамыр және жүйке жүйесінің функциясының бұзылуларын симптоматикалық емдеу үшін дәрілік заттарды қолданғанда фармацевтикалық демеуге үйрету (мазасыздық жағдайлар, ұйқысыздық, бас ауруы).

3. **Дәріс тезистері:**

Кіріспе

Фармацевтикалық демеу анықтамасы: дәрілік терапияның қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз етудегі фармацевттің рөлі.

Жүрек-тамыр және жүйке жүйесінің ауруларын емдеуде фармацевтикалық қамқорлықтың маңызы.

Жүрек-қан тамырлары ауруларын емдеудегі фармацевтикалық қамқорлық

Артериялық гипертензия

Гипертензияға қарсы терапияны таңдау: диуретиктер, бета-блокаторлар, АСЕ ингибиторлары, кальций өзекшелерінің блокаторлары.

Қан қысымын бақылаудың және дәрі-дәрмектерді қолданудың маңыздылығы.

Жанама әсерлер және басқа препараттармен өзара әрекеттесу.

Жүректің ишемиялық ауруы

Нитраттарды, бета-блокаторларды, статиндерді қолдану.

Терапияның тиімділігі мен қауіпсіздігін бақылау.

Асқину қаупін азайту үшін өмір салтын өзгерту бойынша ұсыныстар.

Жүрек жеткіліксіздігі

Диуретиктерді, АСЕ ингибиторларын, бета-блокаторларды, альдостерон антагонистерін таңдау.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	
 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 9 беті

Терапияның тиімділігін бағалау және симптомдарды бақылау.

Сәйкестікті жақсарту үшін пациентпен өзара әрекеттесу.

Жүйке жүйесінің ауруларын емдеудегі фармацевтикалық қамқорлық

Депрессия

Антидепрессанттарды таңдау: SSRI, TCA, MAOI.

Тиімділік пен жанама әсерлерді бақылау.

Антидепрессанттардың басқа препараттармен және заттармен өзара әрекеттесуі.

Мазасыздықтың бұзылуы

Анксиолитиктер мен антидепрессанттарды қолдану.

Тоқтату синдромының алдын алу үшін дәрі-дәрмектерді біртіндеп тоқтату бойынша ұсыныстар.

Тәуелділік пен теріс пайдаланудың дамуын бақылау.

Эпилепсия

Эпилепсияға қарсы препараттарды таңдау: вальпроаттар, карбамазепин, ламотриджин.

Ұстамалардың жиілігі мен ауырлығын бақылау.

Жанама әсерлерді және басқа дәрі-дәрмектермен өзара әрекеттесуді басқару.

Емдеудің кешенді тәсілі

Пәнаралық өзара іс-қимыл: Дәрігерлермен, мейірбикелермен және басқа мамандармен ынтымақтастық.

Наукастың ерекшеліктеріне байланысты терапияны даралау.

Пациенттермен білім беру жұмысы: аурулар, дәрі-дәрмектерді қабылдау әдістері, ұсыныстарды сақтаудың маңыздылығы туралы ақпарат беру.

Қорытынды

Қорытындылау: емдеудің тиімділігі мен қауіпсіздігін арттыру үшін фармацевтикалық демеудің маңызы.

Жүрек-тамыр және жүйке жүйесінің ауруларын емдеуге кешенді тәсілді қамтамасыз етудегі фармацевттің рөлі.

4. Иллюстрациялық материал: –Microsoft Office Power Point бағдарламадағы слайдтар

5. Әдебиет:

Негізгі

1. Фармацевтикалық демеу: оқу құралы / Н. Ж. Орманов [ж. б.]; ОҚМФА. - ; ОҚМФА циклдік-әдістемелік кеңесінде бекітілген. - Шымкент : "RISO", 2013.

2. Фармацевтическая опека: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов [и др.] ; ЮКГФА. - ; Учеб.-методическое пособие утв. на ЦМС ЮКГФА. - Шымкент : ЮКГФА, 2013.

Қосымша

1. Шертаева , К. Д. Фармацевтическое консультирование [Текст]: учеб. пособие / К. Д. Шертаева б Г. Ж. Умурзакова, К. Ж. Мамытбаева ; М-во здравоохранения РК; ЮКГФА. - Шымкент: Жасұлан, 2013.

2. Фармакология антимикробных средств : учеб.пособие / Т. А. Муминов. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2016.

ONTÜSTİK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	
 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 10 беті

3. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

4. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электрондық ресурстар:

1. «Студенттік кеңесші» (GEOTAR баспасы), ол барлық пәндер бойынша заманауи оқу әдебиеттеріне толық мәтінді қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Қол жеткізу сілтемесі: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
2. ОҚМА Репозиторийі <http://lib.ukma.kz/repository/>
3. Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана <http://rmebrk.kz/>
4. «Аknurpress» сандық кітапхана <https://aknurpress.kz/login>
5. «Заң» нормативтік-құқықтық актілер базасы <https://zan.kz/ru>
6. «Параграф Медицина» ақпараттық жүйесі <https://online.zakon.kz/Medicine/>
7. Thomson Reuters (Web of science) www.webofknowledge.com
8. ScienceDirect <http://www.sciencedirect.com/>
9. Scopus <https://www.scopus.com/>

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы). :

1. Бас ауыруының негізгі себептері қандай?
2. Жүрек ишемия емдеу үшін қандай препараттар қолданылады?

№4 ДӘРІС

1. ТАҚЫРЫБЫ: Тіреу-қозғалыс аппаратының ауруларын, ревматологиялық ауруларды, эндокриндік жүйені және аллергиялық реакцияларды симптоматикалық емдеудегі фармацевтикалық көмек

2. Мақсаты: Тіреу-қозғалыс аппаратының ауруларын, ревматологиялық ауруларды, эндокриндік жүйені және аллергиялық ауруларды симптоматикалық емдеуде қолданылатын дәрілік заттарды қолдану кезінде фармацевтикалық демеу жасауды үйрету

3. Дәріс тезистері:

Кіріспе

Фармацевтикалық демеудің: дәрілік терапияның қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз етудегі фармацевттің рөлі.

Тірек-қимыл аппараты ауруларын, ревматологиялық ауруларды, эндокриндік жүйені және аллергиялық реакцияларды емдеуде фармацевтикалық қамқорлықтың маңызы.

Тірек-қимыл аппараты ауруларын емдеудегі фармацевтикалық қорғаншылық

Остеоартрит

NSAID, анальгетиктер, хондропротекторларды қолдану.

Тиімділік пен жанама әсерлерді бақылау, әсіресе асқазан-ішек жолдары мен жүрек-тамыр жүйесі.

Өмір салтын өзгерту бойынша ұсыныстар: физикалық белсенділік, салмақты бақылау.

Остеопороз

Препараттарды тандау: бисфосфонаттар, кальций және D дәрумені, гормондық терапия.

Сыну қаупін бағалау және сүйек тығыздығын бақылау.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ  SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 11 беті

Тамақтану және физикалық белсенділік бойынша ұсыныстар.

Ревматологиялық ауруларды емдеудегі фармацевтикалық Қамқоршылық

Ревматоидты артрит

DMARDs, биологиялық агенттер, NSAID қолдану.

Емдеу тиімділігі мен жанама әсерлерін бақылау.

Зертханалық көрсеткіштерді үнемі бақылау мен талдаудың маңыздылығы.

Жүйелі қызыл жегі

Кортикостероидтарды, иммуносупрессанттарды, безгекке қарсы препараттарды қолдану.

Жанама әсерлерді бақылау және емдеуді ұстану.

Алаудың алдын алу бойынша пациенттермен білім беру жұмысы.

Эндокриндік жүйе ауруларын емдеудегі фармацевтикалық қорғаншылық

Қант диабеті

Инсулин терапиясын, ауызша гипогликемиялық препараттарды таңдау және бақылау.

Глюкоза деңгейін өзін-өзі бақылау бойынша пациенттермен білім беру жұмысы.

Тамақтану, физикалық белсенділік және асқынулардың алдын алу бойынша ұсыныстар.

Гипотиреоз және гипертиреоз

Гипотиреозды емдеу: левотироксин, TSH деңгейін бақылау.

Гипертиреозды емдеу: тиреостатиктер, бета-блокаторлар.

Аурудың белгілері мен бақылауы бойынша пациенттердің білімі.

Аллергиялық реакцияларды емдеудегі фармацевтикалық қамқорлық

Аллергиялық ринит

Антигистаминдерді, интраназальды кортикостероидтарды қолдану.

Тиімділік пен жанама әсерлерді бақылау.

Аллергендерден аулақ болу және өмір салтын өзгерту бойынша ұсыныстар.

Анафилактикалық реакциялар

Эпинефринді (эпинефрин), антигистаминдерді, кортикостероидтарды шұғыл қолдану.

Пациенттер мен олардың туыстарын адреналин автоинжекторын қолдануға үйрету.

Қайталанатын реакциялардың алдын алу және медициналық сәйкестендіру білезігін тағу бойынша ұсыныстар.

Емдеудің кешенді тәсілі

Пәнаралық өзара іс-қимыл: Дәрігерлермен, мейірбикелермен және басқа мамандармен ынтымақтастық.

Науқастың ерекшеліктеріне байланысты терапияны даралау.

Пациенттермен білім беру жұмысы: аурулар, дәрі-дәрмектерді қабылдау әдістері, ұсыныстарды сақтаудың маңыздылығы туралы ақпарат беру.

Қорытынды

Қорытындылау: емдеудің тиімділігі мен қауіпсіздігін арттыру үшін фармацевтикалық демеудің маңызы.

Фармацевттің тірек-қимыл аппараты ауруларын, ревматологиялық ауруларды, эндокриндік жүйені және аллергиялық реакцияларды емдеудің кешенді тәсілін қамтамасыз етудегі рөлі.

4. Иллюстрациялық материал: –Microsoft Office Power Point бағдарламадағы слайдтар

5. Әдебиет негізгі:

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	
 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 12 беті

1. Фармацевтикалық демеу: оқу құралы / Н. Ж. Орманов [ж. б.]; ОҚМФА. - ; ОҚМФА циклдік-әдістемелік кеңесінде бекітілген. - Шымкент : "RISO", 2013.
2. Фармацевтическая опека: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов [и др.]; ЮКГФА. - ; Учеб.-методическое пособие утв. на ЦМС ЮКГФА. - Шымкент : ЮКГФА, 2013.

Қосымша

1. Шертаева , К. Д. Фармацевтическое консультирование [Текст]: учеб. пособие / К. Д. Шертаева б Г. Ж. Умурзакова, К. Ж. Мамытбаева ; М-во здравоохранения РК; ЮКГФА. - Шымкент: Жасұлан, 2013.
2. Фармакология антимикробных средств : учеб.пособие / Т. А. Муминов. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2016.
3. Асқорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.
4. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электрондық ресурстар:

1. «Студенттік кеңесші» (GEOTAR баспасы), ол барлық пәндер бойынша заманауи оқу әдебиеттеріне толық мәтінді қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Қол жеткізу сілтемесі: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123
2. ОҚМА Репозиторийі <http://lib.ukma.kz/repository/>
3. Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана <http://rmebrk.kz/>
4. «Ақнурпресс» сандық кітапхана <https://aknurpress.kz/login>
5. «Заң» нормативтік-құқықтық актілер базасы <https://zan.kz/ru>
6. «Параграф Медицина» ақпараттық жүйесі <https://online.zakon.kz/Medicine/>
7. Thomson Reuters (Web of science) www.webofknowledge.com
8. ScienceDirect <http://www.sciencedirect.com/>
9. Scopus<https://www.scopus.com/>

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы):

1. Тірек-қозғалыс жүйелерді емдеу дәрілердің қазіргі заманғы жіктелуі, қолдану ерекшеліктері қандай?
2. Мамандығы жоғары тәуекелмен байланысты адамдарға қандай препараттар ұсынылмайды?

№5 ДӘРІС

1. ТАҚЫРЫБЫ: Иммундық жүйе аурулары, аллергиялық реакциялар, дерматологиялық аурулар, вирустық инфекциялар кезіндегі фармацевтикалық демеуі

2. Мақсаты: иммундық жүйе ауруларында, аллергиялық реакцияларда, дерматологиялық ауруларда, вирустық инфекцияларда қолданылатын дәрілік заттарды қолдану кезінде фармацевтикалық демеуді үйрету

3. Дәріс тезистері:

Кіріспе

Фармацевтикалық демеудің анықтамасы: дәрілік терапияның қауіпсіздігі мен тиімділігін қамтамасыз етудегі фармацевттің рөлі.

Иммундық жүйенің ауруларын, аллергиялық реакцияларды, дерматологиялық ауруларды және вирустық инфекцияларды емдеуде фармацевтикалық демеудің маңызы.

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ	
 SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 13 беті

Иммундық жүйе ауруларына арналған фармацевтикалық қамқорлық

Аутоиммунды аурулар

Иммуносупрессанттарды қолдану арқылы емдеу: метотрексат, азатиоприн, циклоспорин.

Терапияның жанама әсерлері мен тиімділігін бақылау.

Жұқпалы асқынулардың алдын алу және өмір салтын өзгерту бойынша пациенттермен білім беру жұмысы.

Иммунитет тапшылығы

Иммундық жетіспеушілікті түзетуге арналған препараттарды таңдау: иммуноглобулиндер, интерферондар.

Науқастың жағдайын бақылау және инфекциялардың алдын алу.

Пациенттер мен олардың туыстарын инфекциялық қауіпсіздік негіздеріне үйрету.

Аллергиялық реакциялар үшін фармацевтикалық демеуі

Аллергиялық ринит

Антигистаминдерді, интраназальды кортикостероидтарды қолдану.

Тиімділік пен жанама әсерлерді бақылау.

Аллергендерден аулақ болу және өмір салтын өзгерту бойынша ұсыныстар.

Анафилактикалық реакциялар

Эпинефринді (эпинефрин), антигистаминдерді, кортикостероидтарды шұғыл қолдану.

Пациенттер мен олардың туыстарын адреналин автоинжекторын қолдануға үйрету.

Қайталанатын реакциялардың алдын алу және медициналық сәйкестендіру білезігін тағу бойынша ұсыныстар.

Дерматологиялық аурулар кезіндегі фармацевтикалық қорғаншылық

Псориаз

Жергілікті стероидтерді қолдану, D дәрумені аналогтары, жүйелік терапия: метотрексат, биологиялық агенттер.

Жанама әсерлер мен емдеу тиімділігін бақылау.

Тері күтімі және өмір салтын өзгерту бойынша ұсыныстар.

Экзема (атопиялық дерматит)

Ылғалдандырғыштарды, жергілікті стероидтарды, иммуномодуляторларды қолдану.

Науқастарды өрттің алдын алуға және теріні дұрыс күтуге үйрету.

Терапияның жанама әсерлері мен тиімділігін бақылау.

Вирустық инфекцияларға арналған фармацевтикалық қамқорлық

Тұмау және ЖРВИ

Вирусқа қарсы препараттарды қолдану: оселтамивир, занамивир.

Емдеу тиімділігі мен жанама әсерлерін бақылау.

Алдын алу және қолдау терапиясы бойынша пациенттермен білім беру жұмысы.

Герпесвирустық инфекциялар

Ацикловирді, валацикловирді қолдану.

Пациенттерді рецидивтің алдын алуға және симптомдарды бақылауға үйрету.

Жанама әсерлер мен емдеу тиімділігін бақылау.

Емдеудің кешенді тәсілі

ONTÜSTIK-QAZAQSTAN MEDISINA AKADEMIASY «Оңтүстік Қазақстан медицина академиясы» АҚ  SOUTH KAZAKHSTAN MEDICAL ACADEMY АО «Южно-Казахстанская медицинская академия»	
Фармакология, фармакотерапия және клиникалық фармакология кафедрасы	044-41/
«Фармацевтикалық демеу» пәні дәріс кешені	14 беттің 14 беті

Пәнаралық өзара іс-қимыл: Дәрігерлермен, мейірбикелермен және басқа мамандармен ынтымақтастық.

Науқастың ерекшеліктеріне байланысты терапияны даралау.

Пациенттермен білім беру жұмысы: аурулар, дәрі-дәрмектерді қабылдау әдістері, ұсыныстарды сақтаудың маңыздылығы туралы ақпарат беру.

Қорытынды

Қорытындылау: емдеудің тиімділігі мен қауіпсіздігін арттыру үшін фармацевтикалық демеудің маңызы.

Иммундық жүйенің ауруларын, аллергиялық реакцияларды, дерматологиялық ауруларды және вирустық инфекцияларды емдеудің кешенді тәсілін қамтамасыз етудегі фармацевттің рөлі.

4. Иллюстрациялық материал: –Microsoft Office Power Point бағдарламадағы слайдтар

5. Әдебиет негізгі:

1. Фармацевтикалық демеу: оқу құралы / Н. Ж. Орманов [ж. б.]; ОҚМФА. - ; ОҚМФА циклдік-әдістемелік кеңесінде бекітілген. - Шымкент : "RISO", 2013.

2. Фармацевтическая опека: учеб.-методическое пособие / Н. Ж. Орманов [и др.]; ЮКГФА. - ; Учеб.-методическое пособие утв. на ЦМС ЮКГФА. - Шымкент : ЮКГФА, 2013.

Қосымша

1. Шертаева , К. Д. Фармацевтическое консультирование [Текст]: учеб. пособие / К. Д. Шертаева б Г. Ж. Умурзакова, К. Ж. Мамытбаева ; М-во здравоохранения РК; ЮКГФА. - Шымкент: Жасұлан, 2013.

2. Фармакология антимикробных средств : учеб.пособие / Т. А. Муминов. - Алматы : Литер Принт. Казахстан, 2016.

3. Аскорыту ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов, Г.Ж. Садырханова. 2013.

4. Тыныс алу жолдары ағзалары ауруларының фармакотерапиясы.: оқу құралы/ Н.Ж. Орманов. 2013.

Электрондық ресурстар:

1. «Студенттік кеңесші» (GEOTAR баспасы), ол барлық пәндер бойынша заманауи оқу әдебиеттеріне толық мәтінді қолжетімділікті қамтамасыз етеді. Қол жеткізу сілтемесі: <http://www.studmedlib.ru>, ЛОГИН ibragim123, ПАРОЛЬ Libukma123

2. ОҚМА Репозиторийі <http://lib.ukma.kz/repository/>

3. Республикалық жоғары оқу орындары аралық электрондық кітапхана <http://rmebrk.kz/>

4. «Aknurpress» сандық кітапхана <https://aknurpress.kz/login>

5. «Заң» нормативтік-құқықтық актілер базасы <https://zan.kz/ru>

6. «Параграф Медицина» ақпараттық жүйесі <https://online.zakon.kz/Medicine/>

7. Thomson Reuters (Web of science) www.webofknowledge.com

8. ScienceDirect <http://www.sciencedirect.com/>

9. Scopus<https://www.scopus.com/>

6. Бақылау сұрақтары (Feedback кері байланысы):

3. Иммуностимуляторларды қолдану ерекшеліктері

4. Вирусқа қарсы препараттарды құралдарды қолдану ережесі